

Articolul 20 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la ariile de intervenție și la obiectivele transversale

Descrierea generală a măsurii

Zonele rurale din România prezintă o deosebită importanță din punct de vedere economic, social și din punct de vedere al dimensiunii, diversității, resurselor naturale și umane pe care le dețin.

În conformitate cu definiția națională, zona rurală din România cuprinde 2861 comune care acoperă 87,5% din teritoriu și 45 % din populație. Dezvoltarea economică și socială durabilă a zonei rurale este indispensabil legată de îmbunătățirea infrastructurii rurale și serviciilor de bază existente. Infrastructura și serviciile de bază neadecvate constituie principalul element care menține decalajul accentuat dintre zonele rurale și zonele urbane din România și care, cu atât mai mult, reprezintă o piedică în calea egalității de șanse și a dezvoltării socio-economice a zonelor rurale. Zonele rurale sunt caracterizate de populație în curs de îmbătrânire și puternică tendință de emigrare, în special a tinerilor .

În analiza nevoilor au fost identificate următoarele aspecte relevante pentru dezvoltarea spațiului rural românesc:

- dezvoltarea infrastructurii de bază și a serviciilor în zonele rurale;
- crearea de locuri de muncă în mediul rural;
- conservarea moștenirii rurale și a tradițiilor locale;
- reducerea gradului de sărăcie și a riscului de excluziune socială.

După cum se precizează și în Acordul de Parteneriat, aceste nevoi au fost identificate (în cadrul obiectivului tematic 9), astfel că prin intermediul FEADR se urmărește reducerea riscului de sărăcie în zonele rurale prin investiții în infrastructura la scară mică privind drumurile, apă/apă uzată, educație, patrimonial cultural precum și creșterea accesului populației rurale la infrastructura de bază și servicii.

Dezvoltarea infrastructurii de bază

Crearea și modernizarea **infrastructurii rutiere locale și a sistemelor de alimentare cu apă/apă uzată**, constituie elemente de bază pentru comunitatea rurală. Acestea sunt necesare pentru a asigura condiții de sănătate, protecția mediului, accesibilitatea și, în general, condiții optime de trai. Infrastructura asigură, de asemenea, premisele pentru dezvoltarea unei economii rurale competitive.

La nivelul anului 2011, România dispunea de o rețea de drumuri comunale (cu o lungime de 31.639 km) din care 48% erau drumuri pietruite și 29% drumuri de pământ (fiind de multe ori impracticabile în perioadele cu precipitații).

În ceea ce privește accesul la rețelele de distribuție a apei/apăi uzate, acesta rămâne redus (conform INS, numai 13,6% dintre localitățile rurale fiind conectate la rețeaua de alimentare cu apă potabilă la nivelul anului 2012).

Chiar dacă în ultimii ani, infrastructura de bază în zonele rurale (drumuri, alimentare cu apă și infrastructura de apă uzată) a fost susținută din fonduri naționale și europene, este încă subdezvoltată împiedicând creșterea economică și ocuparea forței de muncă.

În urma nevoilor identificate, pentru noua perioadă de programare se are în vedere înființarea sau, după caz, îmbunătățirea/extinderea rețelelor de alimentare cu apă/apă uzată/tratare a apei reziduale în vederea respectării angajamentelor de țară în conformitate cu Directiva 91/271/CEE și a rețelei de drumuri de interes local, întrucât acestea, împreună, pot contribui la eforturile comune de asigurare a unei dezvoltări durabile în comunitățile rurale. Sistemele existente de rețele de alimentare cu apă/apă uzată sunt adeseori caracterizate de un management al apelor ineficient, cu un nivel mare de pierderi. Aceste pierderi au ca efecte secundare: consumul suplimentar de energie și apă, deteriorarea calității apei potabile precum și poluarea apelor subterane în cazul rețelei de apă uzată.

Pentru o dezvoltare unitară și coerentă a zonelor rurale și reducerea riscului de finanțare a unor investiții fragmentate, în ceea ce privește infrastructura de drumuri și infrastructura de apă/apă uzată, vor fi prioritizate acele investiții care vin în completarea celor finanțate prin POS Mediu și/sau POIM, precum și a celor care au în vedere conectivitatea drumurilor și rolul multiplu al acestora către diverse căi de transport.

Rezultatul acestor investiții va fi o infrastructură rutieră de interes local și o infrastructură de apă/apă uzată îmbunătățite, care vor contribui la diminuarea tendințelor de declin social și economic și la îmbunătățirea nivelului de trai în zonele rurale.

Infrastructura educațională/socială nu are capacitatea de a susține un nivel decent de educație și îngrijire a copiilor antepreșcolari și școlari.

Facilitățile legate de educația preșcolară (grădinițe) se confruntă cu un deficit major în ceea ce privește infrastructura, astfel că, procentul de acoperire cu grădinițe în mediul rural, era de doar 7,44 % din numărul total de grădinițe înregistrat la nivel național în anul școlar 2012-2013.

În ceea ce privește gradul de instruire al fermierilor, comparativ cu numărul mare de ferme, în România se constată un număr mic de fermieri instruiți, un aspect puternic influențat de scăderea absolvenților de învățământ secundar cu profil agricol. Astfel, numărul unităților de învățământ secundar superior, filiera tehnologică cu profil resurse naturale și protecția mediului și a școlilor profesionale în domeniul agricol a scăzut în ultimii 15 ani cu peste 80%, în 2011 fiind înregistrate în mediul rural 34 unități de învățământ secundar superior, filiera tehnologică cu profil resurse naturale și protecția mediului, acestea nefiind modernizate și dotate corespunzător. Lipsa unei pregătiri de specialitate corespunzătoare, a interesului tinerilor pentru studii medii în domeniul agricol, în contextul intensificării practicării agriculturii în zonele rurale, duc la un management deficitar al exploatațiilor agricole și la adâncirea sărăciei cu care zonele

rurale se confruntă deja.

Totodată, infrastructura socială actuală nu are capacitatea de a susține un nivel decent de trai în zonele rurale. Întâlnim un deficit major în ceea ce privește posibilitățile oferite îngrijirii copiilor antepreșcolari, respectiv un număr scăzut al creșelor existente în rural. Astfel, la nivelul anului 2011 din totalul de 295 creșe, doar 1% se aflau în mediul rural, în contextul în care, din totalul copiilor cu vârste cuprinse între 0 și 4 ani, 45,5% erau înregistrați în mediul rural.

În ceea ce privește facilitățile de tip after-school în mediul rural, accesul școlărilor la activități educaționale în afara curriculei școlare precum și la activități recreative, se constată un deficit substanțial, inegalitățile de șanse între copii de aceeași vârstă din mediul urban și rural sunt multiple și au ca numitor comun atât lipsurile materiale ale familiei cât și accesul precar la servicii de educație și de protecție socială.

Astfel pentru diminuarea discrepanțelor existente între mediul urban și rural care determină un impact deosebit de negativ și inechitate privind oportunitățile de dezvoltare se impune necesitatea continuării efortului de a sprijini dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale în mediul rural, în vederea facilitării accesului la infrastructura educațională cu profil agricol în zonele rurale precum și a accesului la servicii sociale și de îngrijire a copilului.

Investițiile vor fi realizate în conformitate cu strategia de dezvoltare națională/regională/județeană/locală aprobată, corespunzătoare domeniului de investiții și în conformitate cu cerințele pieței forței de muncă agricole, astfel contribuind la incluziunea pe piața muncii și totodată dezvoltare economică.

Investiții asociate cu protejarea patrimoniului cultural respectiv realizarea de investiții pentru conservarea patrimoniului cultural de interes local, de clasă B și modernizarea căminelor culturale din spațiul rural.

Identitatea culturală a satului românesc reprezintă o importantă sursă de dezvoltare locală și este caracterizată de un patrimoniu cultural material și imaterial divers. Pentru a păstra nealterată moștenirea rurală și identitatea națională și pentru a le valorifica pe post de instrument de dezvoltare economică locală, în următoarea perioadă de programare vor fi sprijinite acțiuni de protejare a patrimoniului cultural de interes local, clădiri și monumente de patrimoniu identificate conform Legii 422/2001, în grupa B - monumentele istorice reprezentative pentru patrimoniul cultural local, inclusiv așezăminte monahale.

O parte integrantă a moștenirii culturale o și reprezintă așezămintele monahale. De-a lungul vremii, acestea s-au constituit în centre de acumulare și diseminare a valorilor culturale, prin prezervarea culturii și transmiterea ei generațiilor următoare. Așezămintele monahale din România au ca specific păstrarea identității și tradiționalității naționale prin practicile meșteșugărești, culinare și agricole, dar și prin conservarea stilurilor arhitecturale specifice regiunilor în care sunt construite. Din numărul total de 18.439 al unităților de cult din România, doar 276 (1,5%) sunt mănăstiri, 74 (0,4%) sunt schituri, iar aproape jumătate din mănăstirile din România (49,3%) și peste 56% din schituri sunt monumente istorice.

În plus, determinarea identității socio-culturale necesită luarea în considerare a unor factori cum ar fi educația și accesul la cultură. Astfel, o componentă importantă a vieții sociale este și cea culturală, domeniu care poate contribui la creșterea gradului de atractivitate a satului pentru populația tânără. Având în vedere starea avansată de degradare precum și dotările nesatisfăcătoare, numeroase cămine culturale, deși beneficiază de un sediu propriu, fiind în proprietatea comunelor, nu și-au mai putut desfășura activitatea. Astfel, se impune, modernizarea și dotarea căminelor culturale.

Legătura măsurii cu nevoile

Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri va contribui la rezolvarea nevoilor, privind: „*Infrastructură de bază și servicii adecvate în zonele rurale*” (020), „*Patrimoniul local conservat*” (022), „*Modernizarea infrastructurii de învățământ agricol*”(026) și nevoia Infrastructură de bază și servicii adecvate în localitățile rurale din bazinele pomicole (12) identificată în secțiunea 4.2 a Subprogramului Tematic Pomicol (STP).

Pentru a răspunde nevoilor identificate, operațiunile vor fi desfășurate în cadrul a două sub-măsuri:

- investiții în crearea și modernizarea infrastructurii de bază la scară mică în mediul rural;
- investiții asociate cu protejarea patrimoniului cultural în mediul rural;

Contribuția măsurii la domeniile de intervenție

DI 6B - Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale

Sprijinul acordat prin sub-măsura 7.2, prin investițiile de înființare, extindere și îmbunătățire a infrastructurii rutiere locale din zonele rurale, investiții de înființare, extindere, îmbunătățire a infrastructurii de apă/apă uzată în localitățile rurale din aglomerările între 2.000 - 10 000 l.e., investiții în infrastructura educațională și socială, va contribui la îmbunătățirea condițiilor de trai pentru populația rurală și la stoparea fenomenului de depopulare din mediul rural prin reducerea decalajelor rural-urban.

Sprijinul acordat prin submăsura 7.6 ce are în vedere susținerea investițiilor de restaurare, conservare și accesibilizare a patrimoniului cultural imobil de interes local, a așezămintelor monahale inclusiv a așezămintelor culturale – cămine culturale, contribuie la punerea în valoare a moștenirii culturale locale, la promovarea turismului rural, conducând astfel la creșterea nivelului de trai în zonele rurale și la o dezvoltare locală durabilă.

Contribuția la temele orizontale

Mediu și climă

În vederea dezvoltării durabile a comunităților rurale, în sensul unei mai bune înțelegeri a asumării angajamentelor de mediu și a provocărilor privind schimbările climatice, investițiile în infrastructură de apă/apă uzată în sistem centralizat, vor contribui la: îmbunătățirea calității apei potabile, reducerea pierderilor de apă din sisteme învechite precum și a poluării cauzate de încărcătura organică biodegradabilă din gospodăriile rurale.

Inovare

Srijinul acordat dezvoltării infrastructurii de bază, în special, a celei rutiere, a sistemului de alimentare cu apă și canalizare, este esențial pentru dezvoltarea economică a zonelor rurale. O infrastructură îmbunătățită permite afacerilor din mediul rural să se dezvolte și încurajează spiritul antreprenorial și inovator. De asemenea, existența unei infrastructuri educaționale funcționale permite formarea de generații tinere bine pregătite, deschise spre noi oportunități și capabile să aducă inovații și dezvoltare în zonele rurale.

Domeniul de aplicare, nivelul srijinului, beneficiarii eligibili și, dacă este relevant, metodologia de calcul al ratei srijinului, cu defalcare în funcție de submăsură și/sau tipul operațiunii în cazul în care este necesar. Pentru fiecare tip de operațiune, specificarea costurilor eligibile, a condițiilor de eligibilitate, a cuantumurilor și a ratelor de srijin aplicabile și a principiilor în ceea ce privește stabilirea criteriilor de selecție

7.2 Investiții în crearea și modernizarea infrastructurii de bază la scară mică

Sub-măsură:

- 7.2 - srijin pentru investiții în crearea, îmbunătățirea și extinderea tuturor tipurilor de infrastructuri la scară mică, inclusiv investiții în domeniul energiei din surse regenerabile și a sistemelor de economisire a energiei

Descrierea tipului operațiunii

În cadrul acestei submăsuri vor fi srijinite investiții pentru îmbunătățirea infrastructurii de bază la scară mică în vederea unei dezvoltări economice durabile și a reducerii sărăciei în spațiul rural.

Scopul srijinului acordat prin măsură este pentru creșterea numărului de locuitori din zonele rurale care beneficiază de infrastructură de bază îmbunătățită.

Operațiuni/Acțiuni eligibile pentru suport:

- a) Investiții în active corporale:

Infrastructură rutieră de interes local și infrastructură de apă/apă uzată:

- construcția, extinderea și/sau modernizarea rețelei publice de apă;
- construcția, extinderea și/sau modernizarea rețelei publice de apă uzată;
- construcția, extinderea și/sau modernizarea rețelei de drumuri de interes local.

Infrastructură educațională:

- înființarea și modernizarea (inclusiv dotarea) grădinițelor;
- extinderea și modernizarea (inclusiv dotarea) instituțiilor de învățământ secundar superior, filiera tehnologică cu profil resurse naturale și protecția mediului și a școlilor profesionale în domeniul agricol.
-

Infrastructură socială:

- înființarea și modernizarea (inclusiv dotarea) creșelor precum și a infrastructurii de tip after-

school.

b) Investiții în active necorporale:

- costurile generale ocazionate de cheltuielile cu construcția sau renovarea de bunuri imobile și achiziționarea sau cumpărarea prin leasing de mașini și echipamente noi, în limita valorii pe piață a activului precum onorariile pentru arhitecți, ingineri și consultanți, onorariile pentru consiliere privind durabilitatea economică și de mediu, inclusiv studiile de fezabilitate, vor fi realizate în limita a 10% din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele care prevăd și construcții - montaj, și în limita a 5% pentru proiectele care prevăd simpla achiziție

Acțiuni neeligibile

- Investiții în infrastructura de apă/apă uzată pentru localitățile rurale care intră sub incidența proiectelor regionale finanțate prin POS Mediu;
- Investiții în infrastructura de apă/apă uzată pentru localitățile rurale care fac parte din aglomerări sub 2.000 l.e.;

Tip de sprijin

- Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv;
- Plata în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100% din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45(4) și art. 63 ale R(UE) nr. 1305/2013.

Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE

Directiva 2000/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2000

Directiva 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane

Directiva 98/83/EC privind calitatea apei destinate consumului uman

R (UE) nr. 1407/2013 privind aplicarea art. 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene referitor la ajutoarele de minimis.

R(UE) nr. 1303/2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a R (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului

R (UE) nr. 480/2014 de completare a R (UE) nr. 1303/2013

R (UE) nr. 808/2014 de stabilire a normelor de aplicare a R (UE) Nr. 1305/2013

Legislație Națională

Ordonanța Guvernului nr. 43/1997 privind regimul drumurilor, cu modificările și completările ulterioare;

Legea nr. 1/2011 a educației naționale, cu modificările și completările ulterioare;

Legea nr. 263/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea creșelor;

Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale - republicată, cu modificările și completările ulterioare;

Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, cu modificările și completările ulterioare;

Legea nr 489/2006 privind libertatea religiei și regimul general al cultelor – republicată, cu modificările și completările ulterioare;

Hotărârea de Guvern nr 26/2000 cu privire la asociații și fundații, cu modificările și completările ulterioare;

Beneficiari

- Comunele și asociațiile acestora conform legislației naționale în vigoare;
- ONG-uri pentru investiții în infrastructura educațională (grădinițe) și socială (creșe și infrastructură de tip after-school).

Costuri eligibile

Cheltuieli eligibile* specifice

Pentru proiectele privind **infrastructura rutieră de interes local și infrastructura de apă/apă uzată** :

- construcția, extinderea și/sau modernizarea rețelei publice de apă în localități rurale care fac parte din aglomerări între 2.000 - 10.000 l.e.;
- construcția, extinderea și/sau modernizarea rețelei publice de apă uzată în localități rurale care fac parte din aglomerări între 2.000 - 10.000 l.e.;
- construcția, extinderea și/sau modernizarea rețelei de drumuri de interes local.

Pentru proiectele de **infrastructură educațională/socială**:

- înființarea și modernizarea (inclusiv dotarea) grădinițelor, inclusiv demolarea, în cazul în care expertiza tehnică o recomandă;
- extinderea și modernizarea (inclusiv dotarea) instituțiilor de învățământ secundar superior, filiera tehnologică cu profil resurse naturale și protecția mediului și a școlilor profesionale în domeniul agricol;
- înființarea și modernizarea (inclusiv dotarea) creșelor precum și a infrastructurii de tip after-school, inclusiv demolarea, în cazul în care expertiza tehnică o recomandă.

*Cheltuielile eligibile generale sunt prevăzute în secțiunea 8.1

Cheltuieli neeligibile* specifice:

- Contribuția în natură;
- Costuri privind închirierea de mașini, utilaje, instalații și echipamente;
- Costuri operaționale inclusiv costuri de întreținere și chirie.

*Cheltuielile neeligibile generale sunt prevăzute în secțiunea 8.1

Condiții de eligibilitate

Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul trebuie să se angajeze să asigure menținerea investiției pe o perioadă de minim 5 ani de la ultima plată;
- Solicitantul trebuie să nu fie în insolvență sau incapacitate de plată;
- Investiția trebuie să se încadreze în cel puțin unul din tipurile de sprijin prevăzute prin sub-măsură;
- Investiția să se realizeze în spațiul rural;
- Investiția trebuie să fie în corelare orice strategie de dezvoltare națională/regională/județeană/locală aprobată, corespunzătoare domeniului de investiții;
- Investiția trebuie să respecte Planul Urbanistic General;
- Investiția trebuie să demonstreze necesitatea, oportunitatea și potențialul economic al acesteia;
- Investiția în infrastructura de apă /apă uzată trebuie să se realizeze în localități rurale care fac parte din aglomerări între 2.000 - 10.000 l.e.;
- Investiția în infrastructura de apă/apă uzată să fie în conformitate cu Master Planurile aprobate pentru apă/apă uzată;
- Proiectul de investiții în infrastructura de apă/apă uzată trebuie să dețină avizul Operatorului Regional ce atestă funcționalitatea sistemului și conformitatea pentru soluția de funcționare;
- Investiția în sistemul de alimentare cu apă trebuie să se realizeze în mod obligatoriu împreună cu rețeaua de apă uzată, dacă aceasta nu există;

Alte angajamente

- În situația în care comuna și Operatorul Regional sunt membrii în același ADI iar comuna optează pentru cedarea investiției către Operatorul Regional, cu acordul părților Operatorul va prelua investiția obligatoriu cu toate angajamentele contractuale ce decurg din preluarea investiției.

Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

Principii generale

- Principiul prioritizării tipului de investiții în sensul prioritizării investițiilor în infrastructura de apă/apă uzată;
- Principiul gradului de acoperire a populației deservite.

Principii specifice pentru investițiile în drumuri

- Principiul conectivității în vederea asigurării legăturii cu principalele căi rutiere și alte căi de transport;
- Principiul rolului multiplu în sensul accesibilizării agenților economici, a zonelor turistice, a investițiilor sociale, accesibilizarea altor investiții finanțate din fonduri europene.

Principii specifice pentru investițiile în infrastructura de apă/apă uzată

- Principiul prioritizării investițiilor care vin în completarea celor finanțate prin POS Mediu și/ sau POIM.

Principii specifice pentru investițiile în infrastructura aferentă serviciilor educaționale și sociale

- Principiul prioritizării tipului de investiție în funcție de gradul de dezvoltare socio-economică a zonei determinată în baza studiilor de specialitate;

Principiile de selecție vor fi suplimentar detaliate în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al R (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală

De asemenea, principiile de selecție vor asigura dezvoltarea echilibrată a agriculturii din România, ponderea criteriilor de selecție realizându-se în funcție de evoluția programului și nivelul de dezvoltare al sectoarelor prioritare identificate în strategia programului.

Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei submăsuri va fi **100% din totalul cheltuielilor eligibile** pentru proiectele aplicate de autoritățile publice locale și ONG-uri care sunt **negeneratoare de profit** și nu va depăși:

- 1.000.000 Euro/comună, pentru investiții care vizează un singur tip de sprijin (infrastructura de drumuri, apă sau apă uzată);
- 2.500.000 Euro/comună, pentru investiții care vizează înființarea infrastructurii de apă și apă uzată și 1.500.000 euro pentru extinderea acestei infrastructuri;
- 500.000 Euro, pentru proiectele de infrastructură educațională/socială;
- 4.000.000 euro, pentru proiectele colective (ADI din care fac parte comune) (proiecte care vizează mai multe comune) fără a depăși valoarea maximă /comună/tip de sprijin.

Sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei submăsuri va fi de max. **85% din totalul cheltuielilor eligibile** pentru proiectele **generatoare de profit** aplicate de ONG-uri și care vizează infrastructura educațională (grădinițe) și socială (creșe și infrastructura de tip after-school) și nu va depăși 100.000 euro.

Sprijinul acordat prin această măsură se va acorda conform R(UE) nr. 1407/2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis, valoarea totală a ajutoarelor de minimis primite pe perioada a 3 ani fiscali de către un beneficiar nu va depăși plafonul maxim al ajutorului public de **200.000 Euro/ beneficiar**.

Alocarea financiară a submăsurii 7.2. - Investiții în crearea și modernizarea infrastructurii de bază la scară mică este de 85% din alocarea totală a măsurii.

Posibilitatea de a verifica și de a controla tipurile de operațiuni

Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

-

Măsuri de atenuare

-

Evaluarea globală a măsurii

-

Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Nu se aplică.

Informații suplimentare specifice operațiunii

Definirea infrastructurii la scară mică, inclusiv infrastructura turistică la scară mică menționată la articolul 20 alineatul (1) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Infrastructura la scară mică: se definește ca o investiție realizată în infrastructura locală din spațiul rural, clasificată în funcție de domeniu și aplicabilitate, după cum urmează:

- infrastructura rutieră: drumuri de interes local (drumuri comunale, drumuri vicinale, străzi din interiorul localităților) din spațiul rural, definite conform legislației naționale în vigoare;
- infrastructură de apă/apă uzată: rețea publică de apă/apă uzată din localitățile rurale care fac parte din aglomerări între 2.000 - 10 000 locuitori echivalenți (l.e.);
- infrastructura educațională/socială: infrastructura cu impact direct asupra populației din mediul rural pe diverse segmente educaționale (preșcolar-grădinițe, învățământul secundar superior filiera tehnologică cu profil resurse naturale și protecția mediului și școli profesionale în domeniul agricol) și sociale (antepreșcolar-creșe, infrastructură de tip after-school).

Dacă este cazul, o derogare specifică pentru a permite sprijinirea unei infrastructuri la scară mai mare pentru investiții în banda largă și în energia din surse regenerabile

Nu se aplică - Prin această sub-măsură nu sunt sprijinite investiții în infrastructura de broadband și investiții pentru producere de energie din surse regenerabile.

Informații privind aplicarea perioadei de grație menționate la articolul 2 alineatul (3) din Regulamentul delegat nr. 807/2014

Nu se aplică - Prin submăsură nu sunt sprijinite investiții în infrastructura pentru energia din surse regenerabile care consumă sau produc energie.

Definirea pragurilor menționate la articolul 13 litera (e) din [AD DR - C(2014)1460]

Nu se aplică - În cadrul submăsurii nu sunt sprijinite investițiile în infrastructura pentru producerea energiei regenerabile folosind bioenergie,.

7.6 Investiții asociate cu protejarea patrimoniului cultural

Sub-măsură:

- 7.6 - sprijin pentru studii și investiții asociate cu întreținerea, refacerea și modernizarea patrimoniului cultural și natural al satelor al peisajelor rurale și al siturilor de înaltă valoare naturală, inclusiv cu aspectele socioeconomice conexe, precum și acțiuni de sensibilizare ecologică

Descrierea tipului de operațiuni

Această sub-măsură va oferi sprijin financiar pentru protejarea, prin întreținere, restaurare și modernizare, obiectivelor de patrimoniu cultural de interes local, așezăminte monahale inclusiv a așezămintelor culturale-cămine culturale. Investițiile vor avea un impact pozitiv asupra turismului local și vor ajuta la stimularea dezvoltării mediului de afaceri local.

Sprijinirea conservării patrimoniului local și a tradițiilor are drept scop stimularea activităților de turism rural, precum și menținerea tradițiilor și a moștenirii spirituale contribuind astfel la atractivitatea zonelor rurale.

Operațiuni/Acțiuni eligibile pentru suport:

a) Investiții în active corporale pentru:

- restaurarea, conservarea și dotarea clădirilor/monumentelor din patrimoniul cultural imobil de interes local de clasă B;
- construcția, extinderea și/sau modernizarea drumurilor de acces ale așezămintelor monahale de clasă B;
- restaurarea, conservarea și/sau dotarea așezămintelor monahale de clasă B;
- modernizarea, renovarea și/sau dotarea căminelor culturale.

b) Investiții în active necorporale:

- costurile generale ocazionate de cheltuielile cu construcția sau renovarea de bunuri imobile și achiziționarea sau cumpărarea prin leasing de mașini și echipamente noi, în limita valorii pe piață a activului precum onorariile pentru arhitecți, ingineri și consultanți, onorariile pentru consiliere privind durabilitatea economică și de mediu, inclusiv studiile de fezabilitate, vor fi realizate în limita a 10% din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele care prevăd și construcții - montaj, și în limita a 5% pentru proiectele care prevăd simpla achiziție.

Tip de sprijin

- Rambursarea cheltuielilor eligibile suportate și plătite efectiv;
- Plata în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100% din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art. 63 ale R. (UE) nr.1305/2013.

Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE

-

Legislație Națională

LEGE nr. 422 din 18 iulie 2001 privind protejarea monumentelor istorice cu modificările și completările ulterioare;

Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale - republicată, cu modificările și completările ulterioare;

Hotărârea Guvernului nr 26/2000 cu privire la asociații și fundații, cu modificările și completările ulterioare;

LEGE nr. 489 din 28 decembrie 2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor cu modificările și completările ulterioare;

Ordinul nr. 2260 din 18 aprilie 2008 privind aprobarea Normelor metodologice de clasare și inventariere a monumentelor istorice, cu modificările și completările ulterioare;

Legea nr. 143/2007 privind înființarea, organizarea și desfășurarea activității așezămintelor culturale, cu modificările și completările ulterioare.

Beneficiari

- Comunele definite conform legislației în vigoare;
- ONG-uri definite conform legislației în vigoare;
- Unități de cult conform legislației în vigoare;
- Persoane fizice autorizate/societăți comerciale care dețin în administrare obiective de patrimoniu cultural de utilitate publică, de clasă B.

Costuri eligibile

Cheltuielile eligibile* specifice:

- restaurarea, conservarea și dotarea clădirilor/monumentelor din patrimoniul cultural imobil de interes local de clasă B;
- construcția, extinderea și/sau modernizarea drumurilor de acces ale așezămintelor monahale de clasă B;
- restaurarea, conservarea și /sau dotarea așezămintelor monahale de clasă B;
- modernizarea, renovarea și/sau dotarea căminelor culturale.

*Cheltuielile eligibile generale sunt prevăzute în secțiunea 8.1

Cheltuieli neeligibile* specifice:

- Contribuția în natură;
- Costuri privind închirierea de mașini, utilaje, instalații și echipamente;
- Costuri operaționale inclusiv costuri de întreținere și chirie;

*Cheltuielile neeligibile generale sunt prevăzute în secțiunea 8.1

Condiții de eligibilitate

Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul nu trebuie să fie în insolvență sau incapacitate de plată;
- Investiția trebuie să fie în corelare orică cu strategia de dezvoltare națională/regională/județeană/locală aprobată, corespunzătoare domeniului de investiții;
- Investiția trebuie să se încadreze în cel puțin unul din tipurile de sprijin prevăzute prin măsură;
- Investiția să se realizeze în spațiul rural;
- Introducerea investiției din patrimoniul cultural de clasă B în circuitul turistic, la finalizarea acesteia;
- Solicitantul se angajează să asigure întreținerea investiției pe o perioadă de minim 5 ani, de la ultima plată.

Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

Pentru investițiile de restaurare și conservare a patrimoniului cultural de interes local

- Principiul potențialului turistic, în sensul prioritizării proiectelor în localitățile rurale cu potențial de dezvoltare turistic;
- Principiul valorii culturale în funcție de numărul de activități socio-culturale desfășurate.

Pentru investițiile de modernizare și dotare a căminelor culturale

- Principiul gradului de deservire a populației, inclusiv potențialul turistic al localității rurale;
- Principiul valorii culturale în funcție de numărul de activități socio-culturale desfășurate.

Principiile de selecție vor fi detaliate suplimentar în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al R (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

De asemenea, principiile de selecție vor asigura dezvoltarea echilibrată a agriculturii din România, ponderea criteriilor de selecție realizându-se în funcție de evoluția programului și nivelul de dezvoltare al sectoarelor prioritare identificate în strategia programului.

Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei submăsuri va fi **100% din totalul cheltuielilor eligibile** pentru proiectele de utilitate publică, **negeneratoare de profit** și nu va depăși **500.000 euro**.

Sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei submăsuri va fi **85% din totalul cheltuielilor eligibile** pentru proiectele **generatoare de profit** și nu va depăși **200.000 euro**.

Sprijinul acordat prin această măsură se va acorda conform R(UE) nr. 1407/2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis, valoarea totală a ajutoarelor de minimis primite pe perioada a 3 ani fiscali de către un beneficiar nu va depăși plafonul maxim al ajutorului public de **200.000 Euro/ beneficiar**.

Alocarea financiară a submăsurii 7.6. Investițiile asociate cu protejarea patrimoniului cultural reprezintă 15% din alocarea totală a măsurii.

Posibilitatea de a verifica și de a controla tipurile de operațiuni

Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

-

Măsuri de atenuare

-

Evaluarea globală a măsurii

-

Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Nu se aplică.

Informații suplimentare specifice operațiunii

Definirea infrastructurii la scară mică, inclusiv infrastructura turistică la scară mică menționată la articolul 20 alineatul (1) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Nu se aplică.

Dacă este cazul, o derogare specifică pentru a permite sprijinirea unei infrastructuri la scară mai mare pentru investiții în banda largă și în energia din surse regenerabile

Nu se aplică.

Informații privind aplicarea perioadei de grație menționate la articolul 2 alineatul (3) din Regulamentul delegat nr. 807/2014

Nu se aplică.

Definirea pragurilor menționate la articolul 13 litera (e) din [AD DR - C(2014)1460]

Nu se aplică.

Posibilitatea de a verifica și de a controla măsurile

Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

- Riscurile generale identificate pentru implementarea Măsurii 7 vizează următoarele aspecte: proceduri inadecvate de verificare și control precum și aplicarea incorectă a prevederilor acestora, proceduri neadecvate și documentații de atribuire nerelevante pentru eficiența procedurilor de licitație pentru beneficiarii publici și privați precum și posibile întârzieri în lansarea procedurilor de achiziții publice, neaplicarea de sancțiuni în situațiile de întârziere înregistrate în implementarea proiectelor, criteriile de selecție dificil de evaluat pentru o selecție corespunzătoare a solicitanților și un sistemul IT neadecvat;
- Beneficiarii nu respecta legislația aferentă achizițiilor publice.

Măsuri de atenuare

În vederea îmbunătățirii implementării măsurii și reducerii riscurilor următoarele acțiuni corespundente

riscurilor identificate sunt planificate:

- elaborarea de proceduri clare și detaliate și eficientizarea sistemelor de control în toate fazele de verificare a unui proiect prin: elaborarea de proceduri cu fișe de verificare pentru toate acțiunile ce concurează la plata unui proiect, evaluare, selectare, contractare, achiziții și autorizare plăți, eșantioane de supraveghere a structurilor teritoriale și delegate, controlul on the spot, sistemul de contestații care permite o verificare a modului de aplicare a procedurilor, controale prin eșantion atât în perioada de implementare a proiectelor cât și ex-post;
- realizarea mai multor verificări legate de implementarea proiectelor în corelare cu etapele de implementare a proiectelor;
- elaborarea documentațiilor standard de către Agenția de plată pentru a fi utilizate de către beneficiarii publici. Astfel, vor fi realizate formate de documentații de atribuire în care cerințele de calificare și factorii de evaluare și proporționalitate vor fi predeterminate. Pentru beneficiarii privați se revizuiesc procedurile referitoare la achiziții în sensul clarificării elementelor necesare în documentațiile de atribuire, publicarea acestora în sistemul informatic pentru o mai bună informare cu privire la cerințele procedurii de achiziție. Respectarea lor din partea solicitanților și prin urmare verificarea acestora de către Agenția de plată va asigura punerea în aplicare a principiilor economicității, eficienței, eficacității, transparenței. Autoritatea de Management va asigura elaborarea unor proceduri adecvate ale căror prevederi să asigure conformitatea cu această cerință.
- Agenția de plată va verifica criteriile de selecție și de încredințare utilizate de beneficiari înaintea lansării procedurilor de achiziții publice. După anunțul câștigării ofertei, agenția de plată va verifica oferta câștigătoare cât și cele necâștigătoare. Agenția de plată va verifica dacă oferta câștigătoare este cuantificabilă și realistă, mai ales din perspectiva perioadei de execuție. Controalele vor fi întărite cu privire la posibilele legături ale beneficiarilor și furnizorilor de bunuri/servicii prin consultarea Registrului Național al Comerțului (RECOM).
- se vor desfășura campanii de informare pentru beneficiarii FEADR cu privire la iregularități și bune practici de achiziții publice.
- stabilirea unor criterii clare și transparente de selecție a solicitanților în vederea evitării neregulilor și informarea acestora prin intermediul ghidurilor, pliantelor, site-uri web și alte acțiuni
- sistemul IT existent la nivelul Agenției de plată se va actualiza și optimiza cu noile fluxuri administrative și măsurile PNDR 2014-2020 măsurile PNDR 2014-2020 și vor fi introduse chei de control specifice.

Evaluarea globală a măsurii

În perioada 2007-2013, principalele probleme identificate în implementarea Măsurii 322 ”Renovarea, dezvoltarea satelor și îmbunătățirea moștenirii rurale ” au fost legate de:

- procedurile de achiziție publică, respectiv complexitatea acestui proces, fapt ce a condus la întârzieri în implementarea proiectelor, selecția proiectelor
- corelarea tipurilor de investiții pentru proiecte integrate.

Pe baza analizei rezultatelor controlului efectuat asupra măsurii 322, în vederea evitării problemelor întâmpinate, pentru perioada de programare 2014-2020 au fost luate următoarele măsuri:

- au fost revizuite procedurile de achiziții pentru beneficiarii publici în sensul solicitării unor cerințe clare în documentațiile de atribuire, precum și a controalelor efectuate de către AFIR în scopul de a eficientiza procesul de achiziții publice; acțiuni similare au fost întreprinse și pentru beneficiarii privați.
- criteriile de selecție care vor fi detaliate în cadrul legislativ național (ghiduri, proceduri) vor avea o mai mare doză de acuratețe, vor fi mai clare și verificabile;
- a fost eliminată posibilitatea de a aplica proiecte integrate (care să prevadă investiții din mai multe tipuri de operațiuni: ex. infrastructură socială și infrastructură apă/apă uzată) deoarece puteau fi prioritizate proiecte care aveau ca și componentă infrastructura socială fără a fi majoritară la nivel de proiect;

Cu privire la aspectele referitoare la investițiile pentru protejarea patrimoniului cultural de interes local, principala problemă identificată a fost legată de necorelarea punctajului acordat pentru criteriul de selecție referitor la proiectele care promovau investiții în scopul conservării specificului local și a moștenirii culturale, cu valoarea acestui tip de investiții.

Pentru perioada 2014-2020, a fost aleasă o altă abordare, în sensul sprijinirii acestui tip de investiții printr-o submăsură separată, cu o alocare specifică.

Pentru o bună acoperire teritorială din punct de vedere al tipurilor de acțiuni și al potențialilor beneficiari, inclusiv a facilitării accesului acestora la diverse fonduri, iar pe de altă parte pentru asigurarea unui sistem eficient de implementare care să conducă la o bună administrare și în final la o dezvoltare echilibrată și durabilă în elaborarea PNDR, s-a urmărit asigurarea demarcării și complementarității între FEADR și alte fonduri.

De asemenea, măsura vizează tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea sprijinului în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

Măsura 7 creează premisele îndeplinirii priorităților identificate în strategia privind îmbunătățirea infrastructurii la scară mică din mediul rural precum și protejarea patrimoniului și moștenirii culturale din mediul rural.

În urma analizei realizate de AM și Agenția de plată, pe baza experienței dobândite în perioada de programare 2007-2013, se poate concluziona că verificarea și controlul măsurii sunt asigurate atât prin prisma pregătirii profesionale cât și îmbunătățirea procedurilor de lucru, astfel încât să nu se prejudicieze interesele financiare ale Uniunii Europene.

Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Nu se aplică.

Informații suplimentare specifice măsurii

Definirea infrastructurii la scară mică, inclusiv infrastructura turistică la scară mică menționată la articolul 20 alineatul (1) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

-

Informații privind aplicarea perioadei de grație menționate la articolul 2 alineatul (3) din Regulamentul delegat nr. 807/2014

-

Definirea pragurilor menționate la articolul 13 litera (e) din [AD DR - C(2014)1460]

-

Dacă este cazul, o derogare specifică pentru a permite sprijinirea unei infrastructuri la scară mai mare pentru investiții în banda largă și în energia din surse regenerabile

-

Alte observații importante relevante pentru înțelegerea și punerea în aplicare a măsurii

Modernizare: cuprinde lucrările de construcții-montaj și instalații privind reabilitarea infrastructurii și/sau consolidarea construcțiilor, reutilizarea/dotarea, extinderea (dacă este cazul) aparținând tipurilor de investiții derulate prin măsură, care se realizează pe amplasamentele existente, fără modificarea destinației/funcționalității inițiale.

Patrimoniul cultural imobil de interes local de clasa B este definit în legislația națională (Legea 422/2001) ca fiind reprezentat de monumentele istorice reprezentative pentru patrimoniul cultural local și în cazul în care sunt aflate în proprietate publică, pot fi declarate, potrivit legii, de interes public național sau local, după caz, prin hotărâre a Guvernului inițiată de Ministerul Culturii și Cultelor, respectiv prin hotărâre a consiliilor locale, județene sau a Consiliului General al Municipiului București, cu avizul Ministerului Culturii și Cultelor.

Cămin cultural – instituție înființată în scopul propagării culturii în spațiul rural.